

Als je geen (jong) talent meer bent...

Erwin Angad-Gaur

Wanneer is een muzikant geen ‘talent’ meer? En hoe moet het dan verder? Er is vooral aandacht en subsidie beschikbaar voor de beginfase van het te ontwikkelen talent, maar na de eerste aanloop (het eerste album, de eerste tournee) lijkt er een gat te vallen. Hoe kan dat worden opgevuld? We vroegen het aan enkele experts: hoogleraar Pim van Klink (auteur van onder meer *De bijzondere economie van het kunstenaarschap*), Martin Scheijgrond (talentontwikkelaar bij de Zuid-Hollandse Popunie) en muziekmanager Arjo Klingens (o.a. van popgroep De Staat).

Alle experts herkennen het beeld van een gat in de subsidieregelingen nadat een talent de beginfase van zijn of haar carrière heeft doorlopen. ‘De aandacht voor talentontwikkeling vind ik relatief groot, daarna mag iedereen het zelf uitzoeken’, vindt Arjo Klingens. ‘Dat kan vooral in financiële zin erg lastig zijn voor zowel artiest als betrokken partijen.’ Pim van Klink: ‘Het gat na de eerste aanloop beschouw ik als natuurlijk verschijnsel van de kunstenaarscarrière. De eerste aanloop geschiedt vaak met alle inzet en motivatie om vervolgens te ontdekken dat er, althans in de meeste gevallen, geen automatisch succes op volgt waarmee de carrière kan worden voortgezet. Dan volgt een fase waarin heel andere eisen worden gesteld om door te kunnen gaan, zoals doorzettingsvermogen, verbeeldingskracht en economisch bewustzijn. Het zou helpen als kunstvakopleidingen hun studenten hier beter op voor zouden bereiden en hen zouden wapenen om deze overlevingsstrijd aan te gaan. Ook

beroepsverenigingen zouden daar een informerende en ondersteunende rol in kunnen spelen. Het is heel goed dat ook de Ntb dat doet.’

Vaag begrip

Martin Scheijgrond vindt het begrip ‘talent’ vaag: ‘Wanneer ben je überhaupt een talent? Dat goed te definiëren in de popmuziek kost al heel wat hoofdbreken omdat smaak zo’n grote rol speelt. Talent moet vooral geen containerbegrip worden, want dan verliest het zijn waarde. Het moet juist iets exclusiefs zijn voor unieke en afwijkende artiesten in de buitencategorie. Niet iedereen hoeft van mij ook talentrijk te zijn en door te stoten naar de top (hits, rijkdom, worldwide fanbase etc.). Sterker nog: de top is per definitie dun en slechts voor 1 procent weggelegd. De rest blijft bevlogen of ambitieus hobbyist en juist voor die overgrote meerderheid is het van groot belang dat er een goede infrastructuur ligt om te kunnen oefenen, repeteren en optreden.’ Van Klink: ‘Je bent een

talent zolang je in economische termen in de aanloopfase van de productlevenscyclus verkeert. Als je doorstoot naar de groeifase ben je gearriveerd speler. Overigens kun je de status van talent in de aanloopfase maar 5 tot max. 7 jaar volhouden, daarna word je onderdeel van het leger anoniemi die hun kunstenaarschap zelf zullen moeten financieren.’ Of er sprake is van een ‘gat’ in de regelingen is volgens Van Klink nog maar de vraag: ‘Gerevendeneerd vanuit het bestaande kunstbeleid kun je dat niet stellen, want het kunstbeleid wil principieel geen kunstenaarsbeleid zijn en alleen maar de “beste” kunstuitingen honoreren. Het kunstbeleid is de facto op darwinistische grondslag gevestigd; de overlevers worden beloond.’ Hij pleit daarom, net als de Ntb, de VCTN en Arjo Klingens voor een ‘kunstenaarsbeleid dat recht doet aan de bijzondere omstandigheden van een kunstenaarscarrière’, een basisinkomensregeling naar model van de voormalige WWIK bijvoorbeeld. Klingens wil graag ‘een flankerend beleid met renteloze leningen zoals ooit rond de WWIK bestaan heeft en een meer toegankelijk subsidiesysteem voor met name popmuzikanten. De huidige regelingen zijn niet voldoende afgestemd op (semi-)professionele popartiesten.’ Scheijgrond benadrukt dat talentontwikkeling bij pop anders werkt: ‘Talentontwikkeling in de popmuziek heeft een eigen dynamiek die afwijkt van andere kunstvormen en veel meer plaats vindt in informele circuits buiten het kunstvakonderwijs. Talentontwikkeling kan gezien worden als een aaneengesloten keten. Bij de Popunie onderscheiden we vijf opeenvolgende fases: Kennismaking, Leren Spelen, Optreden, Professionaliseren en Excelleren. Ik vind het heel belangrijk en efficiënt dat de overheid in de basis investeert; de eerste drie fases van de keten. Je moet een fundament neerleggen, zodat talent ontdekt kan worden en zich door kan ontwikkelen.

Ian Cleaver, trompettist bij het Nationaal Jeugd Jazz Orkest en winnaar van het Prinses Christina Concours in 2014

Zonder breedtesport geen topsport. En zoals gezegd is de top dun, dus daar moet je als overheid niet al je middelen op richten. Wel moet je stimuleren dat het toptalent zich kan ontplooiën en de laatste stappen kan zetten richting een beroepspraktijk. Hier zijn momenteel nog niet veel effectieve regelingen voor ontwikkeld.’

Concrete tips

Op de vraag hoe het anders zou kunnen wijzen Klingens en Van Klink beiden op herinvoering van de, ook volgens het Ministerie van Sociale Zaken zelf, succesvolle WWIK. Dit wordt ook al jaren bepleit door de Ntb en VCTN. De regeling werd alleen om ideologische redenen afgeschaft door het kabinet Rutte I; de afschaffing heeft de overheid vermoedelijk vooral geld gekost en de kunstwereld verschaald. Van Klink is van mening

dat het auteursrecht als beleidsinstrument beter ingezet kan worden: betere bescherming van auteurs en artiesten helpt hen om van hun werk rond te kunnen komen. Hij is voorstander van een agentschap voor gericht stimulerende maatregelen (zie ook het interview met Pim van Klink in *Muziekwereld 1* van dit jaar) om de kunstenaarscarrières effectief te kunnen ondersteunen. Klingens spreekt haar steun uit voor het door de Ntb geïnitieerde Investeringsfonds Pop vanuit Sena. Ze zegt met een zekere jaloezie te kijken naar de regelingen die in Canada bestaan, die zijn voor muzikanten zeer bereikbaar. Tenslotte wil Scheijgrond dat er beter wordt samengewerkt: ‘Gemeentes, provincies, het rijk, fondsen en bedrijfsleven moeten meer samen optrekken en de schaarse middelen goed op elkaar afstemmen, zodat ze elkaar aanvullen.’ Hij vindt het vooral belangrijk om voor

een goede doorstroming te zorgen: ‘In je eigen stad of regio spelen is voor de meeste muzikanten niet zo’n groot probleem, maar hoe kom je verder? Het is juist van groot belang dat artiesten zich nationaal én in het buitenland kunnen presenteren, ontwikkelen en ontplooiën. Dit is niet alleen een kwestie van extra geld, maar vereist vooral commitment van de sector zelf om hier ruimte aan te bieden.’ Daarbij moet niet iedereen zijn vizier, geld en beleidsmiddelen op dezelfde fase richten. ‘Extra (rijks)middelen zouden nu vooral in fase 4 (Professionaliseren) en fase 5 (Excelleren) geïnvesteerd moeten worden. Door bijvoorbeeld te investeren in een toegankelijk clipfonds en betere export- en uitwisselingsprogramma’s. Daar hebben artiesten die al wat verder zijn baat bij.’

Hopelijk lezen de onderhandelaars aan de coalitietafel in Den Haag mee...